

บทโขน เรื่อง รามเกียรติ์

ชุด

หनुमानอาสา

กรมศิลปากรปรับปรุงใหม่

จัดพิมพ์ขึ้น

ประกอบการแสดงของศิลปินและนักเรียนนาฏศิลป์

ของ

กรมศิลปากร

ณ โรงละครอนัศิลปากร

เมื่อเดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๕

บทโขน

ชุด

หุมนานอาสา

กรมศิลปากรปรับปรุงใหม่

จัดเฉพาะ ๘ ฉาก

- ฉาก ๑ ท้องพระโรง ในกรุงลงกา
- ฉาก ๒ พลับพลาพระราม
- ฉาก ๓ สนามรบ
- ฉาก ๔ อาศรมพระโคบุตรฤๅษี
- ฉาก ๕ พระตำหนัก ในพระราชอุทยาน
- ฉาก ๖ แห่งเดียวกับฉากที่ ๓
- ฉาก ๗ แห่งเดียวกับฉากที่ ๑
- ฉาก ๘ ภายในปราสาทอินทรชิต

กราบทูลว่าขอได้โปรดเกล้า ฯ อันโยธาทัพหน้าพระพุทธรเจ้าได้จัดเตรียมไว้พร้อมแล้ว
ขอเชิญพระองค์เสด็จยাত্রา เสด็จพระเจ้า ฯ

ฝ่ายทศเคียรจอมดงกา ได้สดับมโหรีราชเสนากราบทูล จอมอสูรแสนจะ
โล่มนตร์ เสด็จจากบดดงกรคนเขาสู่ห้องตงทรงเครื่องสำหรับบุญทศ ดุองอาจผาดผุด
ดังพระยาลี้หราชไกรสร แล้วย่นยนาควาครรเด็กรัตน์ มายังที่ประชุมพลโยธี บัดนั้น ฯ

— เสมอ —

— บิดมาน —

— เวทีล่าง สมมติเป็นสถานที่ประชุมพล —

— บัพพย์ทำเพลงกราวใน —

— เขนและเสนายักษ์ออก —

— ทศกรรสูรออกตรวจพล แล้วขึ้นราชรถ —

พากย์

๑ เสด็จทรงรถทรงสงคราม	แสงแก้วแววงาม	สว่างกระจ่างพร่างพราย ฯ
๑ พระทนต์บดดงกเด็กรัตน์	งอนระหงชงชาย	ปลิวคว้างมากดางเมฆา ฯ
๑ เทียมราชสหัสเสนพาว	รือเดอนเค็ดอนคลา	มากดางชนดักตุรงค์ ฯ
๑ ดุมดงกัสดาดก้องดง	รือรัตคัตตรง	ไปยังต้นามยุทหนา ฯ

— เชิด —

— เคลื่อนขบวน — เข้าโรง —

จบฉากที่ ๑

ฉากที่ ๒ พลับพลาพระราม

— เบ็ดมาน —

— พระรามและพระลักษมณ์ประทับบนพระแท่น —

— ท้าวพญาเสนาวานรและพิเภกเฝ้าอยู่ตามตำแหน่ง —

ร้องเพลงซ้ำ

๑ เมื่อนน พระจักรรัตนแก้วแวงเวหา
สถิตในสุวรรณพลับพลา พรั่งพร้อมท้าวพญาวานร ฯ

ร้องเพลงแจกมอญ

๑ ไฉนเลี้ยงต้นนครนครน เพียงพนภไพรไหวกระฉ่อน
จึ่งมมชู้สัดสุนทร คู่ก่อนพิเภกโหราจารย์ ฯ

ร้องเพลงกระบอกทอง

๑ อันเลี้ยงกมปนาทหวาดไหว คึงดมพายุใหญ่ในไพรสาณฑ์
จะเป็นทพทศเคียรขุนมาร หรอดงศวารอสุราออกมารบ ฯ

ร้องร้าย

๑ บदनน พิเภก้วยคเณษฐ์เจนจบ
จับกระดานหารคุณเดชบ แด่นอมนบประนมบังคมทูล
ซึ่งเป็นจอมพดमारณรงค์ คือกองคท้าวราพณาสูร
มิใช่สุริยวงศ์พงศ์ประยูร จงทราบบาทมฤตพระภูมิ ฯ

เจรจา

ฝ่ายสมเด็จพระรามาชบดิ เมื่อได้ฟังว่าท้าวทศกรฐีราชา ยกพลพดโยธา
ออกมาชิงชัย พระองค์ก็แค้นจะตบพระทัยเบญจนงก ครั้นจะได้เห็นข่าวจอมอสุรยักษเดี่ย
ให้สัญญาต้นชวา แด่วจะรบเอกอครนารัตน์คานกกลับไปยังกรุงศรี ดำริพดางทางเผยพระวาท

ว่านเน่^๑ศุ^๒ร^๓พ^๔ ท่านจงเร่ง^๕รับ^๖จัด^๗พด^๘พด^๙แด่น^{๑๐}ยากร^{๑๑} เรากับ^{๑๒}พระ^{๑๓}ศ^{๑๔}ร^{๑๕}ว^{๑๖}น^{๑๗}ชา^{๑๘}จะ^{๑๙}บ^{๒๐}ท^{๒๑}จ^{๒๒}ร^{๒๓}อ^{๒๔}ก^{๒๕}ไป
ซิง^{๒๖}ซัย^{๒๗} ณ^{๒๘}บ^{๒๙}ค^{๓๐}น^{๓๑} ๑

ศุ^๑ร^๒พ^๓ร^๔อ^๕ณ^๖ท^๗ิ^๘ไ^๙กร^{๑๐} รับ^{๑๑}ราช^{๑๒}บ^{๑๓}ณ^{๑๔}ิ^{๑๕}ชา^{๑๖}พระ^{๑๗}ภ^{๑๘}ว^{๑๙}ไ^{๒๐}น^{๒๑}ย^{๒๒}แ^{๒๓}ด^{๒๔}ว^{๒๕}กร^{๒๖}า^{๒๗}บ^{๒๘}ก^{๒๙}ร^{๓๐}า^{๓๑}น^{๓๒} รับ^{๓๓}ไป^{๓๔}จ^{๓๕}ด^{๓๖}พ^{๓๗}ด^{๓๘}
พ^{๓๙}ด^{๔๐}โย^{๔๑}ช^{๔๒}า^{๔๓}ห^{๔๔}า^{๔๕}ญ^{๔๖} บ^{๔๗}ค^{๔๘}น^{๔๙} ๑

— ศ^๑ร^๒พ^๓เ^๔้า^๕ร^๖อ^๗ง^๘ —

ด^๑ม^๒เ^๓จ^๔พระ^๕ร^๖า^๗ม^๘อ^๙ว^{๑๐}ต^{๑๑}า^{๑๒}ร^{๑๓} เม^{๑๔}อ^{๑๕}จ^{๑๖}ต^{๑๗}ร^{๑๘}ง^{๑๙}ค^{๒๐}โย^{๒๑}ช^{๒๒}า^{๒๓}ห^{๒๔}า^{๒๕}ญ^{๒๖}น^{๒๗}น^{๒๘}พ^{๒๙}ร^{๓๐}อ^{๓๑}ม^{๓๒}เ^{๓๓}ด^{๓๔}ร^{๓๕}จ^{๓๖} จ^{๓๗}ิง^{๓๘}ช^{๓๙}ว^{๔๐}น^{๔๑}พระ^{๔๒}อ^{๔๓}น^{๔๔}ช^{๔๕}
เ^{๔๖}ด^{๔๗}จ^{๔๘}ด^{๔๙}ง^{๕๐}จ^{๕๑}า^{๕๒}ก^{๕๓}า^{๕๔}ก^{๕๕}พระ^{๕๖}เท^{๕๗}น^{๕๘}ท^{๕๙} จ^{๖๐}ร^{๖๑}ด^{๖๒}เ^{๖๓}ห^{๖๔}า^{๖๕}ด^{๖๖}ู^{๖๗}ห^{๖๘}อ^{๖๙}ง^{๗๐}ด^{๗๑}ร^{๗๒}ง^{๗๓}ท^{๗๔}ร^{๗๕}ง^{๗๖}ค^{๗๗}ร^{๗๘}อ^{๗๙}ง^{๘๐}ค^{๘๑}ร^{๘๒}อ^{๘๓}ง^{๘๔}ค^{๘๕}ร^{๘๖}ว^{๘๗}า^{๘๘}ค^{๘๙}
ค^{๙๐}ู^{๙๑}พระ^{๙๒}ก^{๙๓}ร^{๙๔} เ^{๙๕}ด^{๙๖}จ^{๙๗}บ^{๙๘}ท^{๙๙}จ^{๑๐๐}ร^{๑๐๑}มา^{๑๐๒}ย^{๑๐๓}ง^{๑๐๔}ท^{๑๐๕}ป^{๑๐๖}ระ^{๑๐๗}ช^{๑๐๘}ม^{๑๐๙}พ^{๑๑๐}ด^{๑๑๑}โย^{๑๑๒}ช^{๑๑๓} ๑

— บ^๑พ^๒า^๓ท^๔ย^๕ท^๖ำ^๗พ^๘เ^๙ล^{๑๐}ง^{๑๑}บ^{๑๒}า^{๑๓}ท^{๑๔}ส^{๑๕}ก^{๑๖}ณ^{๑๗}ี^{๑๘} —

— บ^๑ี^๒ด^๓ม^๔ำ^๕น^๖ —

— บ^๑ี^๒พ^๓า^๔ท^๕ย^๖ท^๗ำ^๘พ^๙เ^{๑๐}ล^{๑๑}ง^{๑๒}ก^{๑๓}ร^{๑๔}า^{๑๕}ว^{๑๖}น^{๑๗}อ^{๑๘}ก^{๑๙} —

— เ^๑น^๒ล^๓ิง^๔ — พ^๑ล^๒ล^๓ิง^๔ — ส^๑ิ^๒บ^๓ป^๔เ^๕ด^๖ม^๗ง^๘ก^๙ญ^{๑๐} — พ^๑ญ^๒า^๓ว^๔า^๕น^๖ร^๗ อ^๑อ^๒ก^๓ว^๔เ^๕ท^๖ี^๗ล^๘ำ^๙ง^{๑๐} —

— พระ^๑ร^๒า^๓ม^๔พระ^๕ล^๖ัก^๗ษ^๘ณ^๙ี^{๑๐}แ^{๑๑}ล^{๑๒}ะ^{๑๓}พ^{๑๔}ิ^{๑๕}เ^{๑๖}ก^{๑๗} อ^{๑๘}อ^{๑๙}ก^{๒๐} —

พ^๑า^๒ก^๓ย^๔ี^๕ร^๖ด^๗

๑ พระ ^๑ เ ^๒ ด ^๓ จ ^๔ ด ^๕ ว ^๖ ย ^๗ ช ^๘ น ^๙ พ ^{๑๐} า ^{๑๑} น ^{๑๒}	พ ^๑ ด ^๒ แ ^๓ ด ^๔ น ^๕ ยา ^๖ กร ^๗	ค ^๑ า ^๒ ม ^๓ ช ^๔ บ ^๕ ว ^๖ น ^๗ เ ^๘ ด ^๙ จ ^{๑๐} ม ^{๑๑} า ^{๑๒} ก ^{๑๓} ม ^{๑๔}	๑
๑ พ ^๑ ด ^๒ พ ^๓ ญ ^๔ ท ^๕ เพ ^๖ ย ^๗ บ ^๘ พ ^๙ น ^{๑๐} ป ^{๑๑} ก ^{๑๒} พ ^{๑๓}	ย ^๑ ด ^๒ ย ^๓ ย ^๔ ด ^๕ เ ^๖ ด ^๗ ย ^๘ ด ^๙ ส ^{๑๐}	ด ^๑ ัง ^๒ ท ^๓ ร ^๔ า ^๕ ย ^๖ ไ ^๗ น ^๘ ท ^๙ อ ^{๑๐} ง ^{๑๑} ด ^{๑๒} ม ^{๑๓} ท ^{๑๔} ร ^{๑๕} a	๑
๑ พ ^๑ ด ^๒ ห ^๓ ด ^๔ ว ^๕ ด ^๖ ว ^๗ เ ^๘ ด ^๙ ม ^{๑๐} พ ^{๑๑} ด ^{๑๒} ช ^{๑๓} a	ห ^๑ น ^๒ า ^๓ ห ^๔ ด ^๕ ง ^๖ ซ ^๗ า ^๘ ย ^๙ ช ^{๑๐} ว ^{๑๑} a	ก ^๑ ร ^๒ ะ ^๓ บ ^๔ ิ ^๕ น ^๖ ท ^๗ ร ^๘ ไ ^๙ ห ^{๑๐} เ ^{๑๑} า ^{๑๒} ซ ^{๑๓} ัย ^{๑๔}	๑
๑ เ ^๑ ท ^๒ ว ^๓ า ^๔ ย ^๕ อ ^๖ ก ^๗ ร ^๘ อ ^๙ ย ^{๑๐} ไ ^{๑๑} ด ^{๑๒} ว	ร ^๑ ิ ^๒ บ ^๓ ร ^๔ เ ^๕ ง ^๖ พ ^๗ ด ^๘ ไ ^๙ ก ^{๑๐} ร	ไ ^๑ ป ^๒ ย ^๓ ัง ^๔ ด ^๕ น ^๖ า ^๗ ม ^๘ ย ^๙ ุ ^{๑๐} ท ^{๑๑} ช ^{๑๒} น ^{๑๓} a	๑

— เ^๑ช^๒ิ^๓ด^๔ —

— ย^๑ก^๒ท^๓พ^๔ — เ^๑้า^๒ร^๓อ^๔ง^๕ —

— บ^๑ี^๒ด^๓ม^๔ำ^๕น^๖ —

จบ^๑ล^๒า^๓ท^๔ที่^๕ ๒

ฉากที่ ๓ สนามรบ

— บัพพาทย์ทำเพลงเชิด —

— เปิดม่าน —

— กองทัพทศกรรฐ์ออกเวทีล่าง — กองทัพพระรามออกเวทีบน —

เจรจา

จอมดงกาธานผู้เรืองยศ ประทับอยู่บนราชรถท่ามกลางหว่างโยธี งามดังดวง
พระสุริยแรกอุทัย งามทงพลพลไกรถวนกตณกตา ครนทอดทศนาไปเห็นมนุษย์และวานร
คุมโยธาพาดกรมาเนืองแน่น จอมกุ่มภณชกคงแค้นโกรธกรวกระทบบาท พดางร้อง
ประกาศดังพลไกรให้โจมตี จำต้องมนุษย์และเหล่ากระบี่ฆ่าเสียให้บรรลัย ฝ่ายองค์
พระศรีภูวไนยก็ดำรัสสั่งเสนาพานร ให้เขารบรบต่อกรกับพลกุ่มภณชก บदन ๑

— เชิด —

— ทศกรรฐ์เข้ารบกับพระรามแล้วหนีฉาก —

ทศกรรฐ์ขุนมาร เข้าต่อกรรอนราญมิได้ยงหยุด เลี้ยงเทพศักดิ์ตราวุธกระทบ
กระแทงดงดาต ๆ ประจัญดาโยธินฟ้าดเห็นเป็นประกาย ต่างเขม่นหมายมุ่งดางชีวิต
ของกันและกัน ครนจอมมอธูรุมภณชกพาดพลงเดี่ยทวงท พระจักรกหวดด้วยคัน
พระแสงศรทรง ต้องพระองค์จอมพระนครดงกา หันเหเซดดาปมชีวิตจะวายปรวณ
ล้มเต็จพระอดดาร์กษักรชนพาดดาญ พระเนตรหมายทศกรรฐ์จอมมอธูรินทร แล้วยาด
แผดพระแสงศรไปด้วยศักดา ต้องพระหัตถ์คดพระเคียวจอมมอธูราชาดกระเด็นในทันที
บदन ๑

— ศรทะนง —

เจรจา

ทศคีรีผู้เรืองเดช เมื่อดองค์พระรามเค็ดรักให้เจ็บราวไปทวทุกขุมชน ด้วยมานะ
กษัตริย์กตพระทนต์แข่งหยั ดงดัดดำรวมใจร้ายพระคาถา เคียวและกรของจอมมอธูรา

กกดบดัดดิ้นทิดี้ แด้วจอมอดูร์กรองเพยเยยเยหวะเรว่า พดางเด่นว่าทำอยู่ท่าม
กตางหว่างโยชี่ บดิน ๑

— รว — กราวร่า —

— คัดคตก —

เจรจา

ทศเคี้ยรจอมอดูร์ แด้วเกษมเปรมปรีดแฉะแฉะมดรวดดำรวดเยย ว่าฮ้าฮ้าย
เหวยพระรามผ่นายดิ้ง อินศรีศรีทาทันคัจฉิงยงกกรเว ทวกายกรพิชร้อนเราดงเพดิงกรด
แต่ไฉนโยเราไม่ปดิดปดคชพดงซาร กระหนหรือทาทันจะทาศักซิงนังดีดากดบคนได้ เวदान
ดวงโง่งกตางดเดยวดบรคัม เราจจะรบรคคตกนไปกบวดยการ จงเด็กดำโยชาหาญคินกถบ
ไปพดบพดา คอวุงรังดีพระดูริยาเยยมพิภพ เราจจะยกรจคตงคตงมารบกันคตไปใหม่
หรือทาทันจะคคเห็นเบนประการใดเราจจะขอพัง ณ บดิน ๑

ดัมเดจพระทวงดงซงมราชวาท งามแนทศศักรจอมกมณท ซึ่งจะดาทพดบ
พดชนชนกนเดยก่อนกตามใจ แต่เมอวุงพระดูริยได้จกถบมารบกันอีก ออย่าดวงดอ
หตบหตกปลักหน้าหนึ่ นะทาทัน ๑

อ้อ—เช่นนชพระราม เรากเบนชายชาญดงความชาติกษัตริย อินการรักษาคัด
ครองดัดยเรายอมรู้อยู่แก้ไข ครวดีพดางดงพดไกรคินกถบดงกาชาน บดิน ๑

— เชิด —

— ทศกรรฐ์ล้ำทัพ — เข้าโรง —

— พระรามบ้องหน้า —

พากย์

๑	เด็ดจบนบดงกกรทวง	ดัมเดจหวิงค์	คตางแฉดงหญพพทว	๑
๑	ครวดีถามพิภกทันท	เหตุไฉนฉวนน	ยกรทศเคี้ยรชนมาร	๑
๑	เราไชรแผดงศรไปผดญา	คตกรรอนรญา	หอนฉนชว่งดงซาร	๑
๑	ตายแฉวถบพนคณา	หรือจอมอดูร์	เชอเรืองพระเวทอินใด	๑

เจรจา

พิเภกโหราจารย์ผู้ใหญ่ เมื่อพระภควินัยมีพระบัญชาถาม ถวายบังคมแล้ว
 จับบามตามได้ยวาท ครั้นแจ้งประจักษ์เหตุก็ใจหาย มีอาจกราบทูลพระนารายณ์ตาม
 พระราชบรรหาร พระยามารก็ขับพระพิศตรึงทรงพระไศกา บด้น ๆ

— โอ้อ —

เจรจา

สมเด็จพระรามราชาทรงโกรธกริ้ว จึงรับสั่งกำถัดฉวว่า เอ — นี่แน่ท่าน
 โหราจารย์ เมื่อเราถามถึงขุนมารว่าเหตุใดจึงไม่ม้วยมรณ ท่านซิกตัมมาร้องให้
 พิโรธจนด่าตะตัก นี่ท่านยังคงดีเนหาท้าวศัพทกรึงกว่าความดีซึ่งให้ไว้แก่เรา
 กระนั้นหรือท่าน ๆ

พระราชอาชญาไม่พ้นเกล้า ๆ สุดแต่จะโปรด ครั้นข้าพระพุทธเจ้ามีโทษใหญ่
 หลวงนัก เพราะเหตุเห็นเป็นประจักษ์ดวงกเจ้าจอมดงกา บदनผดุงพระชันษาชะตา
 ขาด ตกทราหมอันมาจากทบดคน องค์ท้าวศัพทกรึงพระชนมายุมาบรรจบครบสองพัน
 จะถึงซึ่งความดับสูญสิ้นชีวิตตามพรหมลิขิต ข้าพระพุทธเจ้าอดจิดจิดด้วยแสนดังตำรา
 เหตุพระยามารเป็นพระเชษฐาร่วมอุทรเดียวกัน แต่แรกองค์พระทรงธรรมมิได้ดำรงตาม
 ครั้นจะทอดแฉ่งแจ้งความก็เหมือนแฉ่งแฉ่งฉาฟ ซึ่งทศศัรไม้ม้วยมอดนั้นก็เพราะถอด
 ดวงจิตได้ เวदानเธอฝากไว้กับพระฤษีโคบุตรผู้อาจารย์ ขอองค์พระอดวาททรง
 พินิจนักตรึกตรา โปรดให้ผู้ใดใครอาสาไปถ่อถวงเอาดวงจิต จากพระโคบุตรนักสิทธิ์
 นั้นมาให้ได้ก่อน ให้ขยแฉ่งแฉ่งพระแสงศัรดังท้าวเจ้าจอมอดุรา ก็จะได้คืนชีวาในทันที
 พระเจ้าข้า ๆ

สมเด็จพระรามจักรี ครั้นทรงทราบคดกล่ดลนพระเหตุพิช ประคองไต่องค์
 ดีดาทราหม้วยคินมาแนบข้าง ดำริพิถางทางดำรงตามแสนสุริยเดนาโยชาหาญ จำบัด
 เราทราบว่าจะจอมดงกากรงมารนั้นถอดดวงจิตได้ เธอเอาไปฝากไว้กับพระโคบุตรฤษี
 ใครผู้ใดจะรับอาสาไปถ่อถวงเอาดวงชีวนั้นมาให้เราได้ ?

พระจอมภพไตรมัตถ์ตรัสถามถึงตามครา บรรดาเสนาบดีต่างก็นึกคิดต่างจนจิตมิทันรับรู้อาตมา ฝ่ายหนุมานชาญคักดาปัญญาไว จึงกราบทูลพระภูในยว่าโปรดเกล้า ฯ ข้าพระพุทธเจ้าจะขอรับอาตมา ไปต่อดวงเฝ้าดวงสว่างาศ์พักตร์จากพระนักรัต แต่ขอได้โปรดประทานให้องคตผู้หนึ่งไปด้วยกัน เพื่อช่วยด่ากรากคิดผอนผันให้สำเร็จการ เพราะคำโบราณท่านย่อมว่า เขาเถื่อนอย่าดื่มพร้า หนาศักกอย่านอนใจ ที่ไปจะมีเพื่อน จะได้ช่วยกันตกเคื่อนไม่พลาดพลั้ง ขอพระองค์ทรงดังขได้โปรดกรุณาเกิดพระเจ้าข้า ฯ

นี่แน่หนุมานชาญคักดา ท่านรับอาตมาไปทำการกรณเรวชอบใจนัก ซึ่งขอองคตของรักของเจ้าไปด้วยนั้นเราอนุญาต แต่อย่ามัจฉาคิดประมาทให้เสียผล จะทำการสิ่งไรให้ออกทนทนทนคิด จงชอบด้วยเหตุผลดกกิจอย่าพลาดพลั้ง แม้นไปมีวเฒาในอำนาจประมาทกิจจะเสียการ อย่าให้พระสติทจายร้ยท่านจับได้ อรุณรุ่งพรุ่งนี้เข้าเฝ้าจึงรีบไป ขอให้สวดสัต์มิชัย เกิดนะท่าน ฯ

หนุมานผู้เรืองฤทธิ์ไกร รับพรชัยจากพระรามพดางทางเข้ากราบทูลเบา ๆ ว่าข้าพระพุทธเจ้าต้องจำเริญพระยุคลบาทหลายราตรี ไปต่อดวงพระมุนีให้ส่มคิด จะต้องคบค้ากับจามิตรให้สนิทชอบดั่งเงาเงา อยู่ภายหลังข้าจะมีลูกสาวชานทุตร้องฟ้อง ว่าข้าพระบาทต้องพนองนเป็นกบฏ ขอพระองค์จงเงียดดได้คอยท่า จนกว่าข้าพระพุทธเจ้าจะกลับมาในเจ็ดวัน ขอองค์พระทรงธรรมได้ทรงทราบในพระราชฤทัย เกิดพระเจ้าข้า ฯ

ดั่งเราชอบใจก่าแห่งหนุมาน เราจะคอยท่านจนกว่าการจะสำเร็จเสร็จจึงกลับมา นี่แน่ขุนส่วเราจะด่อนดั่งระวงตัวเจ้าจงดี อย่าลุ่มหลงด้วยสัตว์และดาภยศ ใครมีวเฒาต้องเค็ร่าสัดตเกิดเป็นพิษ ต้องเสียกตและเสียกิจจนเสียการ ก็จะเป็นเช่นคำโบราณท่านย่อมว่า เขาซบ่อดอปลดพาให้หลง ปลุกญาอ้อและกอพงปกคลุมไว้ มัจฉนจำ

เข้าไปเพราะไม่รู้ หดง่านกเข้าพักอยู่จนควดาบ น้แน่มบุตรพระพายจงจำจด ถ้อยคำ
คติพจน์เราเถยไซ้ จงจำได้ใจให้จงดีเจียวนะเจ้า อรุณรุ่งพรุ่งนี้เข้าจงเร่งรีบไป
ครัดพลางตั้งให้เคดอนพลไกรคนกตบไปพลบพิลา บคน ฯ

— เชิด — เคลื่อนทัพ —

— เปิดม่าน —

จบฉากที่ ๓

ฉากที่ ๔ อาศรมพระโคบุตรฤษี

— บิพาทย์ทำเพลงเชิด —

— หนุมานกับองคตออกเวทีล่าง —

พากย์

๑ ค่ายๆ ต้องนายเหาะมา	ฟุ้งเมฆา	ด้วยฤทธิแรงแข่งศรั	๑
๑ คนหมอกออกกตบเมฆ	ต้องราชกระบ	๕๕ ๕๕ กเขนวรรณชนบาน	๑
๑ เหาะเร็วเกินเหินหาญ	ข้ามห้วยเหวฮาร	๕๕ ๕๕ พนศพนไพรดณท์	๑
๑ เขาเขตดงกามณทล	๕๕ ๕๕ ดคนวเคยวดด	๕๕ ๕๕ กถึงอาศรมพระดีทชา	๑

— เชิด —

— เปิดม่าน —

— พระโคบุตรฤษีกำลังอยู่กับศิษย์ —

— ติดตลกสอนหนังสือศิษย์ไปพลาง —

เจรจา

หนุมานและองคตต้องชวนตัวผู้ของฤทธิ รับอาดำพระจักรกฤษณ์มาดอดดวงเหา
ดวงใจจอมอสูร ครนถึงอาศรมพระโคบุตรมุนเฒ่ามิช่า หนุมานชาญศักดาจึงว่าน้แน่ม

เจ้าองค์ต จะเข้าไปหาพระดาบส์แล้วได้แจ้งแจ้งตามารยา ทำที่บน โคกาทอง
ทางถั่วรายบายโทษพระราม พี่ว่าไรเจ้าจงว่าตามอย่าให้ขัดแย้งในวาทีนั้น้องรัก
องค์ตยกเข่นพระยกรับคำขุนกระบี่บุปผา แลพญาวานรทั้งต้องรักพากันเข้าไปหาพระมุนี
พลางร้องว่าทำไฉนอยู่ค่อนหน้า องค์พระดีทรา ฯ

— โอค —

- หนุมาน — (ร้องไห้) อ้อ ๆ ๆ
- โคบุตร — เอี้ย ๆ อ้ายสองตัวนหลุดมาจากไหนวะ ?
- ศิษย์ — เห็นจะหนีมาจาก โรงปรีดาวันรรับท่านอาจารย์
- โคบุตร — เอ็งมาร้องให้ทำไมวะ ?
- หนุมาน — ร้อน — ร้อน — ร้อนเจ้าคะ — ร้อน — ร้อน
- โคบุตร — ร้อนก็ต้องมาบอกด้วย ไปอาบน้ำเดี๋ยวมันหายร้อน — ไป
- หนุมาน — พระอาจารย์เจ้าข้า ไม่ใช่ร้อนกายดอกเจ้าคะ มันร้อนใจนะ
- โคบุตร — น — น — เอ็งทั้งสองนั้นหนีเขาหัดละคอนมาจากโรงคิดปากรหรือ
ยังไฉวะ จังมาร้อนใจทน
- หนุมาน — ดิฉันไม่ได้หนีหัดละคอนเจ้าคะ ดิฉันมาหาพระอาจารย์
- โคบุตร — อ้อ ๆ ๆ แลเอ็งนั้นะชื่อไรวะ ? เป็นลูกเต้าเหล่าใคร ?
- หนุมาน — อา ดิฉันชื่อหนุมาน เป็นลูกของพระพาย เจ้าคะ
- โคบุตร — อ้อ ๆ ๆ รู้จักแล้ว ๆ พระพายนกตกเป็นลูกพระถ่อ หลานพระแจว
นามสกุลกว่า จ้าเรือจ้าง อยู่ข้างวัดอรุณ ได้ฤกษ์วัดแจ้งนนั้นหรือ ?
- หนุมาน — ไม่ใช่ค่ะ ไม่ใช่ย พระพายวดาหกเทพบุตรเจ้าคะ มารดาชื่อว่า
นางสวาทะลูกพระฤๅษโคตมนะ พระอาจารย์รู้จักไหม ?
- โคบุตร — อ้อ ๆ ๆ รู้จักนะรู้จักดอก แต่ไม่เคยเห็น (เข้าไปทักคต) แดงเจ้า
นั้นละ เอ็งชื่อไร ?

- องคต — ดิฉันขอของคต เจ้าคะ
- โคบุตร — พอๆ ออกไป! เอ็งมาอยู่ที่นี่ไม่ได้ เข้าใจไหม?
- องคต — ทำไมเจ้าคะพระอาจารย์
- โคบุตร — พอได้ยินชื่อ ข้าก็รำคาญใจเสียแล้ว ถ้านั่นเขาเจ้าไว้ ด้วยพอเจ้าประคุณก็คตเขาเครื่องใช้ในกฎไปเสียหมดเท่านั้นเอง
- องคต — โอ พระอาจารย์ ดิฉันไม่ได้คตอย่างนั้นดอก เป็นแต่ขอเท่านั้นแหละ
- โคบุตร — เอมๆ พอเข้าใจละ แล่นเองพากันมาจากไหนล่ะ
- องคต — มาจาก — จ้า — พระรามเจ้าคะ
- โคบุตร — พระรามทักดังทำสงครามกับพระเจ้ากรุงลงกาอยู่เดี๋ยวนี้หรือ?
- องคต — เจ้าคะๆ พระรามทว่านแหละ
- โคบุตร — ไม่ได้ๆ ออกไปๆ เดียว
- องคต — เดียวก่อนพระอาจารย์ ฟังดิฉันเล่าก่อน
- โคบุตร — ไหนดองเล่าไปเถ้ เรื่องมันเป็นอย่างนี้?
- องคต — พระอาจารย์เจ้าข้า อย่าให้ดิฉันพูดเลย (ร้องไห้) พอหนักแค้น แค้นเสียจนน้ำตาไหล โอพระอาจารย์ไม่เห็นใจดิฉัน หนุมานๆ ใครๆ ก็รู้จัก โปรดฟังนะเจ้าคะ (พระโคบุตรฤๅษีออกเสียงรับหรือ ทำท่าสงสัย สอดจันทระระหว่างหนุมานพูดไปด้วย) เมื่อคราวมา ดับข่าวพระเจ้าแม่ดิดา ก็ให้ดิฉันมา มาดัดให้กุมารเอ๋ย เผาแดงกาเอ๋ย กัดฉนั้นแหละ เมื่อคราวไปแก่เขาพระรามมาจากเมืองบาดาลแดง มาไม่ราพณ์ตาย กัดฉนั้น เมื่อคราวพระฤๅษีถูกหอกโมกขศักดิ์

ถูกหอกกบิลพิท ถูกศรพรหมาศตร์ ใครจะเป็นคนไปเอาศรรพยา
 กัดฉนออก โอโยไซตฉนทงเพ หดอกให้ตฉนทำบาปกรรมเดี้ยหนัก
 ค้อหนัก แด้วอะไร ๆ กัดฉนออกตงเยอะเยะ อย่าให้พุตเดยปดศัรชะ
 แด้วทำไม พระอาจารย์รุใหม่ ทำตฉนแทบตมแทบตาย ไม่ได้ดี
 พระรามกตบักคตโทษบ้างละ ให้ทำตฉนตมไ้วบ้างละ หาว่าสู้ไป
 บ้างละ โอ้ย! ตงหลายหนหลายคราว ตะตะกรง ๆ คุดค้อนาตประสม
 เฒ่าชาวราชการทงนน เดยเอาเบนนพอมพดออย่างเดี้ยควย ไม่ให้
 ใครถือเอาเบนนเยงอย่าง คุดหรือพระอาจารย์ ถ้าเบนนอกใครบ้าง
 ใครจะไม่โกรธ จะไม่เดี้ยใจ มั่นกคองโกรธ ค้องเดี้ยใจทงนน
 ไร! พระอาจารย์ ถ้าน้อยไป ไม่ตายเพราะถูกพระรามใช้ ออก
 ของตฉนทงตงแตกตายเอง เจ็บใจนัก พระรามนะ พระราม

โคบุตร

— อ้อ — แดวกเจ้านนะ เป็นยงไ้งบ่าง นังสัปหงกเดี้ยเรอยเซยว

องคต

— เหมือนกันเจ้าคะ

โคบุตร

— อ้อ คิด ๆ ตูกน่าเห็นใจ แด้วเองจะให้ข้าช่วยทำอะไรให้เองละ

หนุมาน

— พระอาจารย์เจ้าข้า อยากจะขอให้พระอาจารย์พาดฉนเข้าไฝกคัว
 ทำราชการกับพระเจ้ากรุงดงกา

โคบุตร

— ว่า — ให้พาไปฝกคัวทำราชการอีกแด้ว

หนุมาน

— เมื่อได้เข้าทำราชการแด้วนะเจ้าคะ ท่านจะใช้สอยอย่างไรไม่ว่า
 ยินดีรับใช้ทุกอย่าง

โคบุตร

— อ้อ! อ้ายตอนแรกม่นกรบปากรบคากนอย่างนทุกคน พอทำไป ๆ
 ดักหน้อยกขเกยจหงยว หดเบญงาน — อ่างเหตุอย่างโน้นบ้าง
 — อย่างนบ้าง หน่าไหวหงหงหง — คอยถลกหงหงนายน

หนุมาน

— เจ้าคะ ๆ แต่บางทนายถลกหงหงพวกตฉนเหมือนกันนะเจ้าคะ

- โคบุตร — ข้าเบอเต็มทน ไม่เอาละ ประเดี๋ยวพระเจ้ากรุงดงกาก็จะต่อว่าข้าได้ มันจะเสียผู้ใหญ่
- หนุมาน — ขอสัญญาอย่างนั้นเถอะเจ้าคะ ถ้าฉันได้ทำราชการอยู่กับพระเจ้ากรุงดงกาแล้ว ฉันจะขออาศัยกกองทัพไปรบกับพระราม พอได้แก่แค้นพระรามได้สักครึ่งเถอะ ถึงจะตายก็ไม่ว่า ขอได้โปรดกรุณาเถิดเจ้าคะ
- โคบุตร — ไม่ด้วย — ไม่ได้ — เองทั้งต้องนั้นมาจากไหน — มายังไงข้าก็ไม่รู้ — ข้าจะนำตัวไปฝากไฉน — คบคนจรพนมหมอนหมอนยง ข้าทำไม่ได้ พระเจ้ากรุงดงกานะ ถึงใครจะว่าดี ๆ ชั่ว ๆ เขาก็เป็นลูกศิษย์ของข้า
- หนุมาน — ไร — โปรดฉันด้วยเถิดพระอาจารย์ ดันหรือกเถาเรืองเจอบข้า ใจให้พระอาจารย์ฟังจนฉันได้สิ้นพุงแล้ว พระอาจารย์ไม่เชื่อฉันบ้างเถย
- โคบุตร — เชื่อนะพอเชื่อเถอะ แต่ข้าไม่สู้ไว้ใจแฮะ
- หนุมาน — ไว้ใจเถอะนำพระอาจารย์ ดันไม่โกหก
- โคบุตร — เขาว่าไว้แต่ฉันว่า ว่าอย่าไว้ใจทาง อย่าวางใจคน มันจะจนใจเอง ยงนข้าช่วยเองไม่ได้ รู้ไหม?
- หนุมาน — ถ้าพระอาจารย์ไม่โปรด ดันทั้งสองก็ต้องเป็นเปรต ทางโน้นหรือที่อยู่ไม่ได้จนต้องหลบหนีมา ครนมาพทางนหรือพระอาจารย์จะมาเต็ดบัวไม่มีย่อยอีก — (ร้องไห้)
- โคบุตร — (ใจอ่อน) แหม มันยากนะเจ้าเอ๋ย เองกับเขาหรือก็เป็นชาติกันแล้วพระเจ้ากรุงดงกานะ โมโหร้าย ทิฐิกี่หนาแน่น ทั้งเองกับเขาหรือเป็นอริกันมา เหมอนนาทาบกบนามน แล้วมันจะเขากันไฉน?

เจรจา

องค์พระลัทธิฯ พาหนุมาณกับองค์คโคตคดาออกจากกุฏิ ตรง
ไปยังตงกาธานี ฯ

— เสมอ —

[องค์คโคตคกับหนุมาณคันในกุฏิ ไม่พบกล่องดวงใจ จึงวิ่งเข้ายุตชาย
จิวรพระฤษีไว้ แล้วพูดว่า]

- หนุมาณ — แหม พระอาจารย์มายังไง เร็วเหลือเกิน ดันตามไม่ทัน
- โคบุตร — ไช้ ถ้ามได้ ข้าก่มาด้วยฉานนะชะวะ
- หนุมาณ — เอ๊ะ ซาน ๆ ซานหมากซานอ้อยนะหรือเจ้าคะ
- โคบุตร — อะ ไม่น่าจะถามเลย ฉานส์มาบคัยะ ไปเทอะ ถ่วงให้ช้าเสียเวลา
อยู่ได้ นี่จะไปหรือไม่ไปกันล่ะ
- หนุมาณ — ไป ๆ เจ้าคะ แต่เดี๋ยวก่อนข้พระอาจารย์ เมื่อก่อนหนาทหม่อมฉัน
จะหันมา พิกะเขาทอดพระรามว่า พระเจ้ากรุงดงกานะถอดดวงใจได้
ทคณชกขานะอยากจะเรียนถามตรงนแหละ จริงไหมเจ้าคะ
- โคบุตร — ออ — กนหม่นเรื่องอะไรของเฮ้งล่ะ ถ้ามชอกแซกไม่เข้าเรื่องเลย
เดี๋ยวล่าไม่ไปเลย
- หนุมาณ — ไม่ใช่ ๆ เรื่องมันมีเจ้าคะ ดันจิงได้ถาม
- โคบุตร — เรื่องยังงៃของเฮ้ง ว่าไปถ้
- หนุมาณ — พระอาจารย์บอกคณก่อนข้ แล้วคณจะเด้าให้พระอาจารย์ฟังบ้าง
- โคบุตร — ออ เจ้านแปลก เฮ้า! จริง เขาถอดได้ แล้วเฮ้งจะว่ายังงៃ?
- หนุมาณ — แล้วพระอาจารย์เขาของเขาไว้ทไหนดะเจ้าคะ ?
- โคบุตร — ถ้ามอ๊ก ถ้ามทำมิก่ไม่รู้ ก็เรื่องมันเป็นดบเฉพาหนว่า ใครจะ
บอกได้ ข้าไม่บอก

- หนุมาน — ไม่บอกก็ไม่เป็นไรหรือทพระอาจารย์ ไหน ๆ ดิฉันก็จะมาอยู่เป็น
ทหารของพระเจ้ากรุงดงกา เป็นพรรคเบนนพวกเดียวกันแล้ว มันคง
ช่วยกันคิดให้รอบคอบหน่อย ถ้าพลาดพลั้งให้พระรามเขาไปได้
ดิฉันก็หมดหนทาง
- โคบุตร — อ้อ — ไม่เป็นไร ! หนุมาน — อยู่ที่ฐานเองแหละ
- หนุมาน — พระอาจารย์เจ้าข้า ทำไมเขาไม่เอาไว้กับตัวเขาละเจ้าคะ เมืองดงกา
หรือกว้างใหญ่ไพศาลออกมายัง จะเอาไปเก็บงำซ่อนเร้นไว้ที่ไหน
ก็ได้ ทำไมจำเพาะเจาะจงเอามาไว้กับพระอาจารย์กลางดงกลางป่า
ยังนี้ อันตรายหรือออกรอรับขัง ไม่น่าเลย ๆ
- โคบุตร — ไม่ได้ เอาไว้ไม่ได้หรือ ถ้าพระเจ้ากรุงดงกาโกรธขึ้นมาเมื่อไร
เขาก็ มั่นคงมั่นคงเขาร่างกายไปตามเดิมเสียอีก ว่า ! กว่าจะถอด
ออกจากรักได้มันยากแสนยาก อุปมาเหมือนลูกไก่ มันคอยแต่จะ
วิ่งเข้าหาแม่ไก่ฉะนั้นแหละเจ้าเอ๋ย เขาจึงได้ฝากไว้กับข้า ถึงข้า
จะอยู่ในดงโน้นป่า แต่เขาไว้ใจ คนเราน่ะสำคัญอยู่ที่ไว้ใจกันได้
หรือไม่ เขาไว้ใจข้าเขาจึงฝากไว้กับข้า นี่ — นี่ อยู่ที่ฐาน
- หนุมาน — ถ้าศัตรูมันจะทำอย่างไร พระอาจารย์
- โคบุตร — ก็ข้าไม่เคยบอกกับใครเลย แล้วใครมันจะรู้ละ — อ้อ — เอ็งอย่าพูด
กับใครอีกเชียวนะ
- หนุมาน — ไม่พูด ๆ ครั้นพระอาจารย์ (ตามไปสักหน่อยแล้วถาม) พระอาจารย์
เจ้าข้า นีพระอาจารย์จะเข้าไปเฝ้าพระเจ้ากรุงดงกามาใช่หรือไม่ ?
- โคบุตร — เอ้าถามอีก ก็จะไปเฝ้าไปฝากตัวท้าวราชากับพระเจ้ากรุงดงกานะซี
- หนุมาน — พระอาจารย์ ๆ พาดิฉันไปเฝ้าพระเจ้ากรุงดงกา ก็เมื่อท้าวเธอเห็น
ดิฉันเขาในครั้งแรก ท้าวเธอจะไม่ทนทราบบรองคงจะ โกรธเป็นพิน

เป็นไฟ เมื่อเกิดโกรธขึ้นแล้ว ดวงใจของพระเจ้ากรุงดงกามิ่ง
เข้าดำรงของพระองค์เสียออกหรือ ?

โคบุตร — เออ จริงแฮะ แหม—เอ็งหนีรอบคอบ ซากตมเดียวฉันท์เชียว แดง
จะทำยังไงกันดีล่ะหว่า อ้อไม่เป็นไร เอาไว้เสียทีถูกอกอกกัน

หนุมาน — พระอาจารย์ พื้เกกเขาตูแม่นยงกับตาเห็น เผื่อเขาบอกพระราม แล้ว
พระรามใช้ให้ใครมาดักเอาดวงใจของเขาไปเสียล่ะ จะว่ายังไง
พระอาจารย์ ?

โคบุตร — เออ—จริงอีกนะแหละ อ้อไม่เป็นไร เอาซ่อนไว้เสียทีคับคั่นไม้เถอะ

หนุมาน — ไม่ได้พระอาจารย์ อย่างนั้นมันไม่มั่งง่ายไปหรือ ดวงใจของเขา
ทั้งดวง เอาไปเก็บไว้บนค้ำคบไม้ ประเดียนกบินมาเห็นเข้า ถ้าฉัน
ว่าเขาก่อนอาหาร จับจิกเอาหัวใจของเขาไปกินเสียละจะทำยังไง ?

โคบุตร — เออ...จริง ๆ อ้อคิดได้แล้ว อ้อฉันไม่เป็นไรละวะ เอาฝังไว้เสีย
ใต้ดินนั่นแหละ แน่ไปเลย

หนุมาน — ไร...พระอาจารย์ไม่พ้นภัยหรือเจ้าคะ ได้แผ่นดินมีทั้งดินเอย
ใต้ดินเอย อะไร ๆ เอย เผื่อว่าเจ้าสัตว์เหล่านั้นมันไซ้เอาหัวใจ
ของเขาเอ๋ยไปละ จะเอาหัวใจที่ไหนมาใช้ให้เขาได้ละ

โคบุตร — ว่า...มันลำบากไปทั้งนั้น ยิ่งนั้นไซ้ไม่ไปละเว้ย (กลั้ว)

หนุมาน — พระอาจารย์...กรบกับดินไว้แล้วนะ ว่าจะพาตัวฉันไปฝากกับ
ราชการกับพระเจ้ากรุงดงก ถ้าไม่ไปละก็สัตว์อาจารย์รักษาอยู่
นะไม่ขาดหรือเจ้าคะ

โคบุตร — นันปะไรละ ถูกไม้ตายเข้าแล้วละซีตาเถร เฮ้ย...แดงชาจะ
ทำยังไงกันดีล่ะหว่า

หนุมาน — พระอาจารย์เขา จงคิดถึงสุภษิตว่า บ้าพังเด้อ เรือพังแจว
แมวพังพระ ซีเจ้าคะ

- โคบุตร — เออ... แล้วพระจะฟังใครล่ะ ไหนลองว่ามาทีหรือ ?
- หนูมาน — ง่ายนิดเดียวแหละ ถ้อยทีถ้อยอาศัยกันและกัน แล้วมันจะไปยากเย็นอะไร คือว่า คณิกฟงพระอาจารย์ ๆ ก็ฟังคณิ เรืองมนกตงเขยกันเท่านั้นแหละเจ้าคะ
- โคบุตร — ไหน ๆ ฟังยังงี้ ?
- หนูมาน — ฟังยังงี้เจ้าคะ ! พระ คือ พระอาจารย์กฟงเจ้าของคณิฉัน เขาดวงใจฝากไว้กับเจ้าของคณิกแล้วกัน แล้วก็ให้เจ้าของคณิรอกอยพระอาจารย์อยู่ทีประตูเมือง พอพระอาจารย์กลับมากลับคนมาเดี่ยวจากของคณิฉันก็เสร็จเรื่อง โอ้ ! ไม่น่าจะลำบากเลย
- โคบุตร — เออ... ก็เมื่อเจ้าของคณิฉันพาเขาของเขาแจวหนีไปเสียละ แล้วข้าจะเอาทีไหนไปใช้ให้เขา
- หนูมาน — พระอาจารย์ เจ้าของคณิฉันเปรียบเหมือนนกทณิ พระอาจารย์เป็นเจ้าทณิ คณิฉันเป็นนายประกณิ เมื่อถูกทณิคนโกง ก็ปรับเอาทณิคนผู้เป็นนายประกณิ เมื่อเกิดทณิจริตทณิชนทณิไหน มันก็ต้องฟาดฟันลงไปทณิไหน ไหมน้แตกขาดไปเลย ถ้าเจ้าของคณิฉันทณิจริต คณิฉันยอมให้เช่นข้าให้มันตายตกไปตามกัน จะเอาอย่างไร ๆ คณิฉันยอมทุกอย่าง
- โคบุตร — เคย ข้างคณิคิดดูก่อน
- หนูมาน — โบราณท่านว่า คณิฉันมักงมงมงกตงใจใด นะเจ้าคะพระอาจารย์
- โคบุตร — เอา ! ยังงั้นเป็นอนตกตง เอา (ยื่นกล่องดวงใจให้) อย่าทำของเขาหายนา เป็นเกิดเรื่องเขี้ยว
- หนูมาน — ไหน ๆ เจ้าคะ (รับกล่องดวงใจแล้วยื่นให้ของคณิ) เอาเจ้าของคณิ (ออกห่าง) ไหนมาตุ๊ก เจ้าต้องระมัดระวังให้แน่นหนาเขี้ยวนะเขือนแน่น้องรัก จงไปพกรอกอยพระมุน้อยทณิปรตุมเมือง หาก

พระมนุสออกมาก น้อยจาจนิมิตตวงจิตปดอมที่แม่นเหมือนให้
ใหม่ แล้วเจ้าจงเอาดวงใจดวงจริงนรรักษาไว้ให้จงดี แล้วไปรอ
คอยทพอยู่ ณ เขาอัญชัน ดักด้ามด้วยพระรับตามไป ตั้งพดาง
ทางรับคดาโคตตามพระมนุ แล้วจึงเผยวาทว่า พระอาจารย์เจ้าชา
คณดังเจ้าองคคไฉเรียบรอยดแล้วละเจ้าคะ

โคบุตร — ยั้งนไปละนะ

หนุมาน — เจ้าคะ

เจราจา

องค์พระดีทชา พาหนุมานมาจากกฏี ตรงไปยังธานีตงกา บดิน ฯ

— เชิด —

— เป็ดมาน —

— ลงราเวที่ล่าว บ้องหน้า พุดสังสอนหนุมาน —

— เชิด —

— เข้าโรง —

จบฉากที่ ๔

ฉากที่ ๕ พระตำหนัก ในพระราชอุทยาน

— เป็ดมาน —

— ทศกรรฐ์ประทับอยู่บนพระแท่น —

— มิเสนาและราชองครักษ์อยู่เฝ้าถวายอารักขา —

— พระโคบุตรมนุพาหนุมานแอบหลังเข้าไป —

- ทศกรรฐ์เห็นพระฤษีผู้พระอาจารย์ ก็ลงมานิมนต์ แล้วพาขึ้นไปนั่งบนพระแท่น —
 — ทรงนมัสการ พอเหลือบเห็นหนุมานก็พิโรธ—จึงทรงฉวยพระแสงศรเข้าทวดหนุมาน—
 — บิพาทย์ทำเพลงเซ็ด —
 — ต่างดีต่างหลบเป็นพลัน —
 — พระฤษีเข้าห้ามอยู่ระหว่างกลาง —
-

- ทศกรรฐ์ — พระอาจารย์ หลีก ๆ ๆ (ตั)
 โคบุตร — เอ... มหาบพิตร ถ้อยไม่ถาม ความไม่ว่า มาถึงก็ต้อเอา ๆ นี่
 จะสู้หรือ
 ทศกรรฐ์ — ไม่สู้เจ้าคะ พระอาจารย์พาใครมารู้ไหม ?
 โคบุตร — รู้
 ทศกรรฐ์ — พามันมาทำไม ? มันเป็นข้าศึกกับหม่อมฉัน รู้หรือเปล่า ? พระ
 อาจารย์ ยกไป ๆ พระอาจารย์ยกไป ยกไปนำ ยกไปนำ
 (หนุมานลื้อ — ตั)
 โคบุตร — เอ... ไม่เชื่อกันบ้างเลย ต้อเอา ๆ นีมหาบพิตรจะสู้อาตมาหรือ
 (บ้องหน้า)
 ทศกรรฐ์ — ไม่สู้เจ้าคะ นิมนต์ ๆ ๆ
 โคบุตร — ไซ้ ไม่ต้อฟังเสียงกันเลยทีเดียว ต้อเอา ๆ นีมหาบพิตร ฟังก่อน
 ฟังอาตมาก่อน
 ทศกรรฐ์ — พระอาจารย์พาเอาอายหนุมานมาทำไม ? รู้ใหม่ว่ามันข้าศึกของ
 หม่อมฉัน
 โคบุตร — รู้... แต่อาตมามีเหตุผล

- ทศกรรฐ์ — เหตุ... ผล ก็มันทำกับหม่อมฉันนักต่อนัก ฆ่าตุ๊กเอ๋ย ฆ่าหลานเอ๋ย เผาบ้านเผาเมืองเอ๋ย เอาเมียเอ๋ย ทำประจานลูกผมของหม่อมฉันกับแม่เมณโฑติดกันเอ๋ย แล้วคอยขัดขวางการกระทำ ร้อยสักร้อยอย่าง นั่นละ มันมีเหตุผลอะไรของมัน ถ้าเป็นใจพระอาจารย์บ้างละ — จะเจ็บไหม ๆ ๆ
- โคบุตร — เจ็บ ๆ ๆ
- ทศกรรฐ์ — แล้วมันว่ายังไง
- โคบุตร — มันรักผิด รักทุกอย่าง เพราะมันทำงานจะเอาหน้า เคยฉวนมันกริบผิด
- ทศกรรฐ์ — ถ้าผิดแล้วต้องตั้ง ๆ ๆ ตั้งมา ๆ
- โคบุตร — ยังตั้งไม่ได้ อาตมาขอขมกราบถวายบังคมพระรัตนไตร นพวงอาตมาบ้างซี่
- ทศกรรฐ์ — พัง ๆ แค้น — พระอาจารย์จะพามันไปไหน ?
- โคบุตร — ก็พามันมาหามหาบพิตรนะซี่
- ทศกรรฐ์ — พามันมาทำไม ? พระอาจารย์ไม่รู้หรือว่ามันเป็นศัตรู ?
- โคบุตร — ู — แต่เคยฉวนมันว่ามันจะขอมาฝากตัวทำราชการ — มาเป็นมิตร ไม่เป็นศัตรูละ
- ทศกรรฐ์ — พระอาจารย์รู้ใหม่ว่า คนที่เคยเป็นมิตรนั้น ถ้ากลับไปเป็นศัตรูแล้วร้ายกาจ ต้องตางมัน ูรู้ไหม ?
- โคบุตร — ูรู้
- ทศกรรฐ์ — คนที่เคยเป็นศัตรูแล้วจะกลับมาคบเป็นมิตรไม่ได้ ูรู้ไหม ?
- โคบุตร — ูรู้ แต่ศัตรูที่กลับมาเป็นมิตรดกก็มีมไป มหาบพิตร
- ทศกรรฐ์ — โบราณว่า คบคนให้ดูหน้า ูซอผาให้ดูเนื้อ พระอาจารย์ได้ดูหน้ามันแล้วหรือ ?

- โคบุตร — ดูแล้ว
- ทศกรรฐ์ — หน้ามันเป็นอย่างนี้ ? เห็นไหม ๆ พระอาจารย์ เห็นไหม ?
- โคบุตร — เห็น หน้ามันเป็นอย่างนี้ (ชี้ไปที่หน้าหนุมาน)
- ทศกรรฐ์ — เห็นยังไม่ว่าพระอาจารย์ — เห็นยังไม่ว่า ?
- โคบุตร — เห็นว่า บากคองฟงเตอ เวอกคองฟงพาย นายกคองฟงบาว
เจากคองฟงชา จะทำอะไรไปโดยดำฟงตัวคนเดียวมันยาก มัน
ไม่ค่อยจะดำเร็ว ถึงดำเร็วจนกชา อาตมาเห็นยังจริงไหม
มหาบพิตร ?
- ทศกรรฐ์ — จริง ๆ แล้วมันเกี่ยวข้องกับอะไรกับอายหนุมานล่ะ ?
- โคบุตร — มันเกี่ยวข้องมหาบพิตร อาตมาเห็นว่าเวदानมหาบพิตรกเป็นนายและ
เป็นเจาทไม่ว่า บาว ไม่มาจะฟง คองฟงแต่ตัวคนเดียว ถูกไหม
มหาบพิตร ?
- ทศกรรฐ์ — ถูก ๆ ที่คองฟงตัวเองคนเดียว ก็เพราะอายหนุมานนี้แหละมันต่าง
ผดามถูกหลานว่านเครือญาติวงศ์พันธุ์ของหมอมัน
- โคบุตร — อายมันมันแล้วไปแล้ว
- ทศกรรฐ์ — มันยังไม่แล้ว มันจะมาอีก พระอาจารย์คิดอย่างไร ?
- โคบุตร — อาตมานะคิดว่า เมืองงกานเปียบเหมือนเรือรว กาดงเพียบ
ด้วยน้ำ แทบว่าจะจมอยู่รวมแล้ว อาตมาจึงพาเจ้าหนุมาน
เข้ามา หมายถึงให้ช่วยตัวกตกवारให้เรือที่จะจมมันได้ลอยดำ
ขึ้นมา ฟังนะ อาตมานะได้เรื่องได้ถามหล่อหลอมซักใช้ดูมัน
แล้ว เห็นว่าดี แต่มันกับบอกว่ามันไม่ถูกกับพระราม ถ้าได้มา
อยู่ด้วย มันจะขออาสาออกไปรบกับพระราม ถึงจะตายก็ไม่ว่า
มันแค้นพระรามนัก ขออาสาไปรบกับพระรามสักครั้ง มันว่าอย่างนี้

ทศกรรฐ์
โคบุตร

- จริงหรือพระอาจารย์ แน่ใจแล้วหรือ
- โอ้... มหาบพิตร ขอให้เชื่ออาตมาอีกสักครึ่งเถอะ อาตมา
แนใจแล้วจึงได้พาตัวเข้ามา มหาบพิตรก็เป็นผู้มีอำนาจวาสนาและ
วาจาศักดิ์สิทธิ์ พุดอะไรก็จริงเพราะมีอำนาจ ดำรงรถออกปากใช้
ให้ญาติและมิตรไปรบศึกได้ทั่วเมือง อาตมาอยากจะให้ลองใช้เจ้า
หนุมานนั่นมัง

เจรจา

จอมกษัตริย์วิรุณดา เมื่อเวลาเช้าจะถึงซึ่งพรหมลตต บังเอิญ
มีกมลจิตคิดโดยตามคำพระมนุ ทังไพร่พดมนตรให้เอาผู้รักภักดี
กิดมตายวายชีวิตลงเพราะไพร่ จึงพดอยนนิมยนัดเห็นจริงทุกดังไป
พดางมีวาจาปราศรัยว่า

พด

ทศกรรฐ์

- พระอาจารย์เจ้าข้า เมื่อพระอาจารย์เห็นคี่แล้ว หม่อมฉันก็จะรับเอา
ตัวไฉนจะเจ้าคะ

โคบุตร

- เออ... ยังงั้นนามหาบพิตร อาตมานะรักมหาบพิตรเหมือนลูก
ในได้ ไม่อยากจะให้ตัวบ่กตรากตรำออกทำศึกสงครามเอง จึงพา
หนุมานมาถวายตัว

ทศกรรฐ์

โคบุตร

- เจ้าคะ หม่อมฉันขอขอบพระคุณพระอาจารย์
- ถ้าเช่นนั้นกิดแล้ว (พุดกับหนุมาน) อ่อนแ่เจ้าหนุมาน เมื่ออยู่
กับพระเจากรงดงกาแล้วจงระวังตัวระวงหนาท ข้าให้รู้จักใจเจ้า
บ่าวให้รู้จักใจนาย เป็นผู้คอยค้อยกัมประนมกร เห็นอไปก่อน
คงจะตายเมื่อปลายมือ

หนุมาน

โคบุตร

- ว่ายังงั้นพระอาจารย์ ?
- อ้า— อ้า— ไม่ใช่ๆ อ้า— เป็นผู้คอยค้อยกัมประนมกร เห็นอไปก่อน
ไปก่อนจะสบายเมื่อปลายมือ จงจำไฉน

- หนุมาน — เจ้าคะ
- โคบุตร — (พูดกับทศกรรฐ์) เอาธรมหามพิตร เรียบร้อยกันดีแล้ว อาตมา
ภาพขอตากดับทีละนะ (ลุกออกเดิน)
- ทศกรรฐ์ — ขอบพระคุณเจ้าคะพระอาจารย์ (ตามไปส่ง) ขอบพระคุณเจ้าคะ
— พระโคบุตรนั้นเดินเข้ามากไป —
— ทศกรรฐ์กลับมาหนึ่งเตียง —

เจรจา

หนุมานชาญศักดา เมื่ออยู่กับพระเจ้ากรุงดงกาชานัน ชนกระบะจงราชพงคานงนก
อันแยบยดกลดศกนดกนก จะต้องดอดวงทศพิศตรให้วางใจ จำต้องแสร้งอำด่ายกพลไกร
ไปต่อดั ให้เห็นว่าเราหมใจดีมีครรักเป็นพวกพ้อง ชนกระบะคานงนกตรกตรองแล้ว
กราบทูล ว่าข้าแต่จอมอสุรผู้เรืองฤทธิ์ ข้าพเจ้าขอพระราชอาญาดีทชยกพลโยธาหาญ
ออกไปต่อกรรอนรากับพระรามและพระลักษณ ดังหารเดี่ยให้ดูญ่นเดียนปรบักษ
ในครงน อันพระนครดงกาชานันจะปราศจากศัตรุมารบกนทำอันตราย ประชาชนก็จะ
เป็นลู่ซัดบายทุกถวนหน้า ควรมิควรสุดแต่จะทรงพระเมตตา เกิดพระเจ้าข้า ฯ

ทศเคียรจอมอสุรา เมื่อได้ดับหนุมานทูลอาดาก็แสนได้มนต์ จึงมีพระราช
ดำรัสสั่งวานแנםโหทร อันเครื่องทรงอดงกรณของอินทรชิต ออกทงพระแ่งอาญาดีทช
และราชรถ จึงเบิกมาให้ดูทุกทงหมดอย่าได้ชักช้า พาไปแต่งเครื่องทรงอดงการมาให้ดู
ในเดยวน เกิดขอเจ้า ฯ

— แต่งตัวติดดลก —

มโหทรพาหนุมานมาเฝ้าอยู่ตรงพระพิศตร จอมอาณาจักรกรุงดงกาพิศดพลาง
ทางครัดขม ว่ารูปร่างถูกทชางามดมทุกดั่งต้น เจ้าออกไปต่อบรบกับไพรินทร์ขอให้เจ้า
จงมชย นพระแ่งอาญาดีทชฤทธิไกรดำหรับกร อันพดทวยหาญชาญดมรักเตรียมไว้
พร้อมแล้ว พระถูกแก้วจงยกไป เกิดนะเจ้า ฯ

ฝ่ายหนุมนชาญฤทธิไกร ค่อยคลาไคลดูจากพระแท่นที่ รับจรดไผ่ยังที่ประชุม
พदनกาย บदन ๖

— เสมอ —

— กราวใน —

— ปีดมาน —

— กราวนอก —

— เชนและเสนายักษ์ออกเวทีล่าง —

— หนุมนออกตรวจพลแล้วชนรณ —

พากย์

๑	เด็ดจทวงรถเพชรเพชรพราย	พรายแดงแดงฉาย	จำรูญจำรัสรัศมี ๖
๑	อำไพไพโรจน์รจ	ดังหราชราชด้	ชกราชรรถทรง ๖
๑	คมหันหันเหินเวยนวง	ก๊กก้องก้องดง	ตะเทือนทองไพโรจน์ ๖
๑	ยักษาดารกัโถทัน	รบรบพดชนช	ไผ่ยังด้ามยุทธนา ๖

— เชิด —

— เดินทัพ — เข้าโรง —

จบฉากที่ ๕

ฉากที่ ๖ ตันามรบ แห่งเดียวกับฉากที่ ๓

— บทพากย์ทำเพลง “เชิด” —

— เบ็ดมาน —

— กองทัพของหนุมนออกเวทีล่าง — กองทัพพระลักษณออกเวทีบน —

— ปะทะทัพ —

เจรจา

หนุมนชาญศักดิ์ดา จึงให้หยดโยชานันตงไว้ พดางนึ่งนึ่งกรักไทรในอุรา ว่าเรา
จะรบโยธาเขาตอต พวกพดกระบิกจะเป็นอนตราย ดมเด็จพระนารายณ์จะกรวไกรธา

จำจะอธิบายถ่วงเวลาเสียให้จนด้วยฉันท์ พวกกุมภภินท์จะได้เห็นว่าเรานมฤทธ พากัน
ไปตามปณมจิตไปทุกทิศทุกตัว ว่าเราเฝ้าหาญหักจนเย็นค่ำ คิดพลางทางแกลงท่าเป็น
ไถ่ถาม ว่าจอมยักษะที่ออกมาทำสงครามแต่ก่อนกาล ชุมมารผู้เป็นนายทัพออกรบก่อน
หรือต่อเมื่อพลไพร่รวมมรณแด่นายจึงออกรบต่อภายหลัง จึงบอกไปให้เราฟัง บ้าง
หรือท่าน ฯ

พวกโยธาทางหลัง เมื่อนั้นมานผู้เป็นนายมาไถ่ถาม จึงบังคับแต่แจ้งความว่า
โปรดเกล้าฯ เมื่อก่อนจอมยักษะนั้นเตาทยกมา ตั้งให้พวกพลพลโยธออกรบก่อน เมื่อ
พวกกุมภภินท์รวมมรณแด่นายจึงออกต่อ ความจริงเป็นดังนี้เจิวเหาะพระเจ้าค่ะ ฯ

ตุกรเห่าโยธา เราคิดส้มเพชเวทนาเป็นยงนิก ชาวดงกาพระยายกษณข้างน้อย
คือยบัญญา จึงปล่อยให้โยชานนตมตาย ตามธรรมชาติว่านายจะมีตั้งว่า ต้องมีพลโยธา
หอมดอมกาย เหมือนดาวเรียงเคียงรายดอมดวงจันทร์ อันพวกพวกกุมภภินท์เรา
ตั้งตำรวจ ครวงเราจะหาญหักต่อสู้แต่ผู้เดียว จะรบรบขับเคี่ยวกับปรบกับษ จึงดเนิน
เห็นประจักษ์เป็นขณูตา ว่าพลางชนด้วยจับพระแสงธนูพระกร โจนจากรถควานร
ด้วยศกดา แล้วย้ายไปให้หน้าแก่เหล่ากระบี่ ให้พากันหลบหนีอย่าต่อสู้ พวกที่ไม่
กซงซย พวกที่รู้ทุกหนไปไม่ต่อกร หนีมาเราารณรอนด้วยของอาจ ทำทศพลาด ๆ เพื่อ
ให้รู้ แล้วยึดคอกขุมหมั่งวงกระจาย จนถึงหน้ารถของพระนารายณ์ ฯ

— เชิด —

— หนุมานกลับมานักรถแล้วบ่งหน้า —

เจรจา

คำแหงหนุมาน ถิษฐ์จะรอนราญประจัญจุด หัวเราร้อยยู่หน้ารถของค
พระลักษณ แกลงยอคนย่นพศพรทาทงกพก คนหัวเขาเกากกยกลคอกก ทำท่ากรอ
ร้องว่าขอพระลักษณดอกหรือเป็นนายพล ยกออกมาประจัญกับตัวเรา อย่าดูเบาเด
นะท่านในการศึก จงครองตรกเสียให้ดี พลาดทำเสียที่จะเสียการ เราคือหนุมานชาญ
เดชา จะมาดองคกับพระศรีรอนชาในวณนี้ คงจะได้เห็นฤทธกันแน่ละ นะพระลักษณ ฯ

พระลักษณส์รียวงศ์ ได้ทรงฟังกาดังเคือง เยืองขยบจบพระแสงศร แดงพระภูธร
มาขยบยงดังสัตว์ ทรงพระดำริว่าอาชน มัรบดังไซ้ให้อาสา หรือจะเป็นกตมายามา
ดอดดวง จำจะตอบชุดิพทวงกรียา จึงยกพระหัตถ์ชนชนหน้า ว่าเห่ ! อ้ายหนุมาน
กุดเคยอยู่หนมนานจนเต็มแปดก เมื่อแรกยกออกมาคิดว่าใคร ครนเข้ามาโกตจรงจก
เหตไฉนไปตประจบคยกษทำฮักฮัก ยกมาเป็นชบวคักไมเกรงกตว ดังคตเป็นนายทพ
กตบจดาจตตพดลึง เฮ้ย ! นี่จะเป็นชบถเดียวจริง ๆ เจียวหรืออะหนุมาน ฯ

หนุมานชาญฤทธิ เห็นองค์พระจักรีดำรัสถามความเคลือบแคลง จึงแกตงกถาว
กตบความ ว่าพระลักษณส์รียวงศ์ถามออกมาได้ไม่อายปาก ก็ใครเล่าเขาจะขยอกทพห
อดเห็นยว เคยวปดทาการรับอาสา ชาวโลกไปภายหน้าจะตำหนิติประจาน ว่าทำค
เยียงหนุมานแแต่ไมมด รับราชการชนอาสาด้วยภักดี บาเห็นจกไมมี ดัแต่หลดกไซ
ปากปราศรัยใจเชือดคอก ต่อหน้าแแต่ทาด ได้ทกคคหิกหิดนงประจาน เหมอนคำโบราณ
ท่านยอมว่า คบทพอยู่ได้คบใจแแต่อยู่ยาก เราจึงได้บนบากมาเขาคยเจ้าตงกา จง
พิจารณาตเกิดนะพระลักษณ ฯ

เห่ ! อ้ายหนุมาน ช่างว่ชานออกมาได้ไม่อายปาก เพราะเอ็งขยอกกินแแต่
ถูกยอ จึงดลพดตประจบคยกษเพราะรักศ แดงดมนาพพพนดคยาเดี่ยหมดจน
ดัญธัน แแต่บหลดตหมนินทานายบ้ายประจาน เฮ้ย ! ธรรมเนียมเป็นชาวราชการ แห้ง
เหียวเปรียวกตจนจจะต ด้ามะหากรกบคัษยผดแแต่คตคตแแต่คตของชม ท่านบรียาษ
พิฆาตชม เพราะอารมณ์เอ็งเป็นพาด ทำการกำเรบนัก เพราะท่านรักจึงได้ช เพราะท่าน
เ็นคจึงได้ว่ อันวามรในพลับพลา ใครจะไ้รับกรุณาเหมื่อนหนึ่งคัว ยังไม่วู้ตัก
ด้านกหวเอาความชวชนมาช ส่วนความดถมไปไมเอามาว่า เฮ้ย... ถึงจะนิททา
กว่าบางไว้บาง เกิดอะหนุมาน ฯ

หนอยแ่นพระลักษณ อยามาพกพุดค ตประจบกตบเนอความ พระรามพเจ้า
ชรัย เจ้าเป็นน้องชายอยามาพุดแก้คัว ใครเล่าเขาจะรักชวหามเจ้าไปตักกคน เราต

หาไม่แล้วจะจับจำเอาตัวได้ไปท้ายรถ นำไปถวายจอมดงก้านผู้เรียงยศเดียวทั้งกองทัพ ว่า
พลางสั่งให้กลับทั้งพลไพร่ เด็กเขาดงกาเวียงชัย บดิน ฯ

— เชิด —

— กองทัพหนึ่เข้ามาในโรง —

— ปิดม่าน —

จบฉากที่ ๖

ฉากที่ ๗ ห้องพระโรงในกรุงดงกา (แห่งเดียวกับฉากที่ ๑)

— เปิดม่าน —

— บัฟพาทย์ทำเพลงเสมอ —

— ทศกรรฐ์ประทับนั่งอยู่บนพระแท่น —

— บรรดาเสนามาดยกราชบริวารฝ่ายยักษ์เฝ้าตามตำแหน่ง —

— เหลือบเห็นหนึ่เข้ามา — ทศกรรฐ์ก็ดบพระหัตถ์เรียก —

เชิญ ๆ ๆ เข้ามาซิพ่อลูกกรกรวมชีว เชิญขึ้นนั่งบนพระแท่นทักกับบิดา แล้วจอม
อสุราก็ตรัสถาม เออเป็นไฉน ลูกก็ออกไปทำสงครามกับรามดกษณ์เป็นอย่างไร พ่อ
จงบอกแจ้งแถลงไขให้พ่อทราบเรื่องรณยุทธ ทหรือเจ้า ฯ

พญาเวียงนครผู้ศักดิ์ดา จึงทูลเจ้าดงกาว่าขอได้โปรดเกล้า ฯ แม้นข้าพเจ้า
จะกราบทูลด้วยตนเองก็เหมือนนัยยกตน ขอพระองค์โปรดไต่ถามไพร่พลก็จะทราบชัด
พระเจ้าข้า ฯ

จอมกษัตริย์กรุงดงกา จึงฉินพระพักตร์มาตำราดถามพลโยธี ว่านี้แน่เหตุอสุรี
ทุกถวนหน้า วนนดกรักของชายกพลไพร่ไปต่อคี่ มีชัยกับไพร่หรือประการใด จงแถลง
แจ้งคดีไปตามดั่งจริงอย่ามั่ว

ฝ่ายพลยักษทุกถ้วนหน้า จึงถวายอัญชลมวาทจาว่าไปรตเกิดว่า อนองค์หนุมาน
พระฤๅณนนทกหน้า เมื่อเขายทชนกับไพร่ ไม่ควรใช้พหุพโยชให้เหนื่อยแรง
พระเจาตถนหมเขมเขงกาแหงนัถ เขารบรบกับพระตถกณเดะพดพานรเศผเศเดียว รบรบ
รบเศผเศกนอยจนาพดบ พดพดโยชมตองชวยรบใหเหนื่อยดํา ถาไมเขนคายาพระดริยา
กคงจะจบไตทงกองทพ นเขนเศผเศจถอยกตบคนมายงธาน ขอพระองคไตทททราบคต
เศผเศพระเจาชา

ทศกรรฐจอมอสูร เมื่อได้ดับพวงศศ กัทวงพระสรวดล่ำวอดว่า ว่าหา-หา-หา
 ยงนเงยวหระพอดกรก อนตงกาอาณาจักรนพอจะมอบให้ครอบครอง อีกต้นมกานต์
 ทงตบสองพอกจะยกให้เจ้าหมด ทงแม่ด้ววรรณกษยมาเมยอินทรีชิตผู้งามดพอกจะยก
 ให้เบนต์ทชชาติ พอจะไปอยูกับแม่ด้วนชนาทในลวณครี่ตองตอต้องตามประดำเกะ เฮ้ย
 นแน่มโหทรเด่นา อยารอชาจรงเริงไปจิดเจงแตงปราดำทองคอินทรีชิตพระดุกยา กยก
 ต้มบดในวงหน้าให้เกะหนมนตกรก ทงแม่ด้ววรรณกษยมางดกษณเมยของอินทรีชิต
 กยกให้เบนต์ทชเกะพอหนมน แดวจอมตงกาพระยามารจรงมวจาว่า ขอเชิญพอดกยาจรง
 เข้าไปพักในพระราชมณเทยรทองให้ล่ำบาย ตวดีแเดวเล็ดจณผายเขาลุ่มนเทยรตน
 ชชวาดย บดินน ฯ

— เสมอ —

ร้องราย

เมื่อนน
นอมรดมบตพระราชทาน

วายุบุตรแห่งปฐมเกษมคานต์
ดาปัดัดถานมณเฑียรชัย ฯ

— พญาเค็น —

— มโหธรนำหน้ามเสนาयักษ์เชิญเครื่องตามหนุมานเข้าโรง —

— บัดมาน —

๑
จบฉากรที่ ๗

ฉากรที่ ๘ ภายในปราสาทอินทรี

— บัณฑิตทำเพลงพญาเดิน —

— เบ็ดมาน —

— หนุมานเข้าทูลนางสุวรรณกันเยมายู่บนแท่น —

— มีนางสนมกำนัลหมอบเฝ้าอยู่ตามตำแหน่ง —

ร้องเพลงกระบี่ลีลา

เมื่อนั้น

อยู่ปราสาทอินทรีฤทธิไกร
พลางอิงแอบแนบสุวรรณกันเยมมา
จนดูต้นดินแดนดวงตะวัน

วายุบุตรผู้มีอชฌาศัย

ก้านดู่ในเฝ้าแน่นนอนนัต

พริกยงพลุชาดรวงสุวรรณ

มิให้ขวัญเนตรน้องหมองระคาย ฯ

ร้องร่ำรำ

เมื่อนั้น

หวาดประหลาดพรนจิตคิดอับอาย
พระพี่ไปรบทัพภักดิ์พระลักษณ
เชิญชมเหล่าสาวกระบำทำดนตรี

นางสุวรรณกันเยมมาโฉมฉาย

จึงเบี่ยงบายแต่แตรวงแก่งพาท

เหนอยนัยพสกนิกรให้ผ่องศรี

ให้เป็นท่าฉำระมยุรา ฯ

— บัณฑิตทำเพลงคำหวาน —

— นางระบำออก —

ร้องเพลงคำหวาน

ฝั่งนางระบำกว่าพ่อน
ท่าทระนัยชายดา
แดงดวงเวียนเปลี่ยนหัตถ์
งามอนอนแทนพวงพศ

ทอดกรรวัดกรายชายชวา
เขื่องย่างเข้ามาให้ชิด
ชิดแขนเยื้องไหล่ได้จิริ
เบี่ยงบดเป็นทามาสด

ร่ำว่าเวียงนงเป็นงจักร
ร่ำรอกดอเคड़ाไปในที่

เยี่ยงยกโดยจังหวะดัด
บำเรอขุนกระบี่ผู้ศักดิ์ ๗

— เพลงเร็ว — ประเทศ —

ร้องเพลงประเทศชั้นเดียว คลอไปพาทย์

เมื่อนน
กระดิกเข้าเกาคางชายหางตา
เข้าหยอกยดุดชายผ้าตะไบ
แล้วหอนจิตประติพทษผูกพัน

ดูกพระพายผุยศักรา
ดูฝูงกัถยาระบำบรรพ
หลงใหลปริ่มเปรมเกษมสันต์
ในสุวรรณกนิษฐมาเทวี ๗

— ระบายรำตามจังหวะ — บัพพาทย์ทำเพลงลา — ระบายเข้าโรง —

ร้องร้าย

๑ ~~จะใจใจ~~
จิงคณณนงบดตงกัรตน
พิศพิศตรอกเรศเทวี

ยกหัตถ์ดูบโถมนางโฉมศรี
พลางมีด้นทรวาจา ๗

ร้องเพลงลีลากระท่ม

๑ น้องเฮนน้องรัก
งามต้นตำพินเป็นขวัญตา
จะถนอมกอดอมเกลี้ยงเคียงเจ้า
ขอเชิญทราวมั่งวณนวดระของ

ผิวพกตรนวดเนอเป็นหนักหนา
พระผ่านฟ้าโปรดปรานประทานน้อง
นางเยาว์อาระคางหมางหมอง
จงต้นองวาทกบพชาย ๗

ร้องแขกมอญบางช้าง

๑ เมื่อนน
พังกาขวยเงินตะเทนอาขย
ไพเราะนาคทรวา
มองนเจษณคนเป็นพันไป

นางสุวรรณกนิษฐาโฉมฉาย
พลางชะม้ายเมียงหมอบแล้วคอบไป
นำพนักหนาช่างปราศรัย
ไม่ควรคู่กับไฉไลโสมมเขื่อน ๗

ร้องไอ้โลม

๑ คองเฮยคองฉ่ม

อย่าหักพุดันแบรแด่เขื่อน

ว่าพลาทางเข้านางซัด

ประคององค์โอบอุ้มกุมภกร

แสนกระหน่ำเง้งอนร้อนเงื่อน

จะหาไหนได้เหมือนบั้งอร

มือตะกิดบุษฐานักพดางทอดกทอด

จงไปบรรจกรณั้แท่นมณั้ ฯ

— เพลงเข้านาง —

— บิดนาง —

จบ

